ושומרת יבם וכנוסה אמן שלא נטמאתי ואם נטמאתי יבואו בי ר"מ אומר [א]אמן שלא נטמאתי אמן שלא אטמא הכל שוין [ב]שאין מתנה עמה לא על קודם שתתארס (א) ולא על אחר שתתגרש נסתרה לאחד ונטמאת ואח"כ החזירה לא היה מתנה עמה [ג]זה הכלל כל שתבעל ולא היתה אסורה לו לא היה מתנה עמה: **גמ'** [א]אמר רב המנונא שומרת יבם שזינתה אסורה ליבמה ממאי מדקתני שומרת יבם וכנוסה אא"ב אסירה משום הכי מתנה בהדה אלא א"א לא אסירה היכי מתנה בהדה והתנן זה הכלל כל שאילו תיבעל ולא תהא אסורה לו לא היה מתנה עמה אמרי במערבא [ד]לית הילכתא כרב המנונא אלא הא דקתני שומרת יבם וכנוסה הא מני ר"ע היא דאמר [ב]אין קידושין תופסין בחייבי לאוין ומשוי לה כי ערוה בעי רבי ירמיה מהו שיתנה אדם על נישואין הראשונים על נישואי אחיו מהו ת"ש זה הכלל כל שתיבעל ולא תהא אסורה לו לא היה מתנה עמה [ה]הא אסירה ה"נ דמתנה ש"מ: ר"מ אומר אמן שלא נטמאתי וכו': תניא [ג]לא כשאמר ר"מ אמן שלא אטמא שאם תטמא מים בודקין אותה מעכשיו אלא [ו]לכשתטמא מים מערערין אותה ובודקין אותה בעי רב אשי מהו שיתנה אדם על נישואין האחרונים השתא מיהא לא אסירה ליה או דילמא זימנין דמגרש לה והדר מהדר לה ת"ש הכל שוין שלא היה מתנה עמה לא על קודם שתתארס ולא על אחר שתתגרש (ב) נסתרה לאחד ונטמאת ואח"כ יחזירנה לא היה מתנה [ז]הא יחזירנה ותיטמא ה"נ דמתני ש"מ ת"ר [1]זאת תורת הקנאות מלמד שהאשה שותה ושונה רבי יהודה אומר זאת שאין האשה שותה ושונה אמר ר' יהודה מעשה והעיד לפנינו נחוניא חופר שיחין שהאשה שותה ושונה וקיבלנו עדותו בשני אנשים אבל לא באיש אחד וחכ"א אין האשה שותה ושונה בין באיש אחד בין בב' אנשים ות"ק נמי הכתיב זאת ורבנן בתראי נמי הא כתיב תורת אמר רבא באיש אחד ובועל אחד דכ"ע לא פליגי [ח]דאין האשה שותה ושונה

דכתיב

שומרת יבם וכנוסה. ואם היתה יבמתו וכנסה וקינא לה ונסתרה מגלגל עליה שבועה שלא נטמאת כשהיא שומרת יבם. שומרת יבם מלפה וממתנת ליבם שייבמנה כמו ואביו שמר את הדבר (בראשית לז) לא תשמור על חטאתי (איוב יד): **אמן שלא נטמאתי.** היינו קבלת שבועה ואם נטמאתי יבאו בי היינו קבלת אלה כדרך שהשביעה כדאמר לעיל בגמרא [ע"א] משביעני עליך שלא נטמאת ואם נטמאת יבאו בך והיינו פירושו דאמן על השבועה אמן על האלה דתניא ברישא: **אמן שלא אטמא.** שאם תטמא לאחר זמן מים מערערין אותה לאחר שתטמא כדתניא בברייתא בגמרא: **ולא על אחר שתתגרש כו'.** ואפילו לר"מ דאמר מתנה על העתיד: **ונטמאת.** בגירושיה דאינה נאסרת עליו לחזור לו אלא א"כ נישאת על ידי קידושין דכי כתיב (דברים כד) לא יוכל בעלה הראשון אשר שלחה לשוב לקחתה אחר קידושין ונישואין כתיב כדכתיב[ד] והיתה לאיש אחר ושנאה האיש האחרון: **גמ' שזינתה.** כשהיא שומרת יבם: **אסורה ליבמה.** כאשה שזינתה תחת בעלה שאסורה לבעלה: **מדקתני שומרת יבם.** שמשביעה על זנות שזינתה כשהיא שומרת יבם: **אי אמרת בשלמא.** זנתה נאסרת עליו משום הכי מתנה ע"י גלגול אף על אותו זנות אלא אי אמרת כו': **אין קידושין תופסין.** לאשה האסורה על המקדשה בלאו ורבנן פליגי עליה ואמרי בחייבי כריתות הוא דלא תפסי אבל בחייבי לאוין תפסי. אלמא לר"ע משוי חייבי לאוין חמורות לענין איסוריהם כחייבי כריתות שהולד ממזר ולגבי לאסור על בעלה נמי כי היכי דהבא על אשת איש שהיא בכרת אסורה על בעלה כן הבא על שומרת יבם נמי שהיא עליו בלא תהיה אשת המת החוצה לאיש זר (דברים כה) אוסרה על יבמה: **ומשוי לה.** לחייבי לאוין: **כי ערוה.** דכרת: **נשואין הראשונים.** כגון גירשה והחזירה וקינא לה ונסתרה: **[על נשואי אחיו] מהו.** לגלגל זנות שתחת אחיו דהא דתנן במתני' ארוסה ונשואה שומרת יבם וכנוסה לאו בחדא אתתא קאי שישקנה יבם וישביענה על האירוסין ונישואין של אחיו אלא מילי מילי קתני אם הבעל משקה מתנה עמה על ארוסה ונשואה ואם היבם שכנסה משקה מתנה עמה שומרת יבם וכנוסה: **הא אסירה הכי נמי דמתנה.** וזו נאסרת עליו בזנות נישואין הראשונים לעולם וכן בזנות נישואי אחיו כדאמר בפ"ק (לעיל דף ג.) ואם מת חולצת ולא מתייבמת: **לא כשאמר ר"מ אמן שלא אטמא.** עלתה על דעתו שתבדק עכשיו על העתיד: **מערערין אותה.** חוזרין לה לתוך גרונה כאדם הנחנק ע"י משקה נראה כעושה ערער והוא לשון זעקת שבר יעוערו (ישעיה טו): **על נישואין אחרונים.** לר"מ דאמר מתנה על העתיד מהו שיתנה עמה בגלגול שבועה שלא תטמא אם יגרשנה ויחזירנה ותטמא: **ואחר כך יחזירנה.** טעמא דתטמא בימי גירושיה דלא מיתסרא עליה הא תטמא לאחר חזרה הכי נמי דמתני עכשיו: **תורת הקנאות.** תורה אחת לכל הקנאות שבכולן יעשה לה כתורה הזאת: **רבי יהודה אומר זאת.** מיעוטא הוא זאת ולא אחרת: **חופר שיחין.** להכניס מים לעולי רגלים בשדות ובדרכים: **בשני אנשים.** אם מת בעלה זה שהשקה ונישאת לאחר וקינא לה והיא נסתרה וקבלנו עדותו של נחוניא שישקנה השני

דרבי

שומרת יבם שזינתה אסורה ליבמה. פי' אפי' לרבנן דאמרי קידושין תופסין בחייבי לאוין ופליגי אדר"ע הכא מודו כדאמר בהאשה רבה (יבמות דף צב:) דכתיב בה לא תהיה אשת המת החוצה לאיש זר לא תהא בה הויה לזר אלמא דקרא משוי לה כערוה דלא תפסי בה קידושין משום דאגידא ביה והויא כארוסתו שזינתה: **אמרי במערבא לית הילכתא כרב המנונא.** בסוף פ"ק דסנהדרין (דף יז:) מפרש דאמרי במערבא היינו רבי ירמיה ונראה אע"ג דפסיק דלית הילכתא כרב המנונא הילכתא כוותיה דאמר בהאשה רבה (יבמות דף צב:) דרב סבירא ליה דאין קידושין תופסין ביבמה ושמואל מספקא ליה ואמר בעניותינו צריכה גט ופסיק אמימר כשמואל ורב גידל אמר רב חייא בר יוסף אמר רב נישואין יש בה בזנות כדרב המנונא וכן ר' יוחנן ור' ינאי סבירא להו התם דאין קידושין תופסין ביבמה ופשיט לה ר' יוחנן ממתני' דלאחר שיחלוץ ליך יבמיך וא"ל רבי ינאי אי לאו דדלאי לך חספא מי משכחת מרגניתא תותיה וא"ל ר"ל לר"י אי לאו דקלסך גברא רבה ה"א מתני' ר"ע היא ומיהו ר"ל לא פליג אדר' יוחנן דהא מוקי התם באותו הפרק (דף צה.) הא דקתני ומה במקום שבא על האיסור קל נאסר האוסר בשומרת יבם וכדרב המנונא ובסוף ההיא גמרא ובשילהי החולץ (שם דף מט:) אמרינן נמי אביי מספקא ליה אי כרב אי כשמואל ובפ' הזורק בגיטין (דף פ:) פליגי לישני דגמרא אי מתני' הוה תיובתא לרב המנונא אי הוה סייעתיה והתם מצי למידחי סייעתיה כי הכא לאוקמיה מתניתין כר"ע אלא דדחי לה מלישנא דמתני' גופיה בירושלמי מפרש היאך קילס רבי ינאי לרבי יוחנן שקרא עליו הזלים זהב מכיס בני אל יליזו מעיניך חכם בני ושמח לבי תן לחכם ויחכם עוד ישמע חכם ויוסף לקח א"ל ר"ל בתר כל אלו פסוקי קילוסיה יכול הוא פתר ליה כר"ע ותו דחי ליה התם ויתיבניה מה איכפת לו ממזר גבי קינוי התורה אמרה וקנא את אשתו אפילו מקנא אשתו ולפום מסקנא דהתם משמע דלית הילכתא כרב המנונא והכי גרס התם שומרת יבם שזינתה ר"א אומר מותרת לביתה ר' יהושע בן לוי אומר אסורה לביתה א"ר ינאי שומרת יבם שזינתה מותרת לביתה ותני כן ונעלמה מעיני אישה ולא מעיני יבמה רבי יעקב בן זבדי בשם ר' אבהו מעשה היה וכהנת היתה והותרה לביתה א"ר יוסי בר בון אף לא מכות אין בה לפי הירושלמי משמע דפליג רבי ינאי ארבי ינאי הא דאמר בהאשה רבה א"ר ינאי בחבורה נמנו וגמרו אין קידושין תופסין ביבמה גרסי' הכי בירושלמי א"ר שמואל לא כן א"ר ינאי נמנו שלשים וכמה זקנים מנין שאין קדושין תופסין וכו': **מהו** שיתנה אדם על נישואין האחרונים. ירושלמי א"ר ינאי פשיטא שאדם מוחל על קינוי גירש כמי שמחל היך [ה]עבידא קינא לה וגירשה החזירה ונסתרה אי תימא גירש כמי שמחל צריך לקנאות לה פעם שניה אי תימא גירש כמי שלא מחל אין צריך לקנאות לה פעם שניה אבל אם קינא לה ונסתרה וידע בה וגירשה והחזירה ונסתרה שתתה ולא בדקו אותה המים טהורה היא או מאחר שאין המים בודקין [ו]את האשה טמאה היא ואסורה לביתה: **אין** האשה שותה ושונה. ירושלמי כורכמית תוכיח ששתתה ושינתה ושילשה לפני שמעיה ואבטליון: **קבלנו** עדותו בשני אנשים. נ"ע בפ"ק דקידושין (דף יח.) דמוקמינן התם הא דקתני בגניבתו כיון שנמכר פעם אחת שוב אי אתה רשאי למוכרו בשני בני אדם אבל באדם אחד נמכר ונשנה [ז][ולפירוש רש"י התם ניחא שפיר כיון שנמכר פעם אחת וכו'] מתוספת רבי: **ורבנן** בתראי הכתיב תורת. וא"ת הא דרשינן ליה בפ"ב דכריתות (דף ט:) שאדם מביא קרבן אחד אפילו אם קינא לאשתו על ידי אנשים הרבה וי"ל דהתם איירי קודם ששתתה קינא לה מפלוני ונסתרה וקינא לה מפלוני ונסתרה וכן פעמים הרבה משקה בפעם אחת ומביא מנחה אחת על כולן ונפקא לן מקנאות אבל הכא דרשינן תורת לשותה ושונה שחזר וקינא לה לאחר שתיה ונסתרה שחוזרת ושותה שנית:

הדרן עלך היה מביא

היה

עין משפט נר מצוה

מח א ב ג מיי' פ"ד מהל' סוטה הל"ז:

מט ד מיי' פ"ג מהל' יבום הל"כ [ופ"ד מהל' סוטה הל' יז] סמג עשין ג טוש"ע אה"ע סי' קנט סעי' ג:

נ ה ו ז מיי' פ"ד מהל' סוטה הלכה יז:

נא ח מיי' פ"א מהל' סוטה הל"ג:

תוספות שאנץ

גמ' הא מני ר' עקיבא היא דאמר אין קידושין תופסין בחייבי לאוין באשה שהיא על המקדשה בלאו ורבנן פליגי עליה ואמרי בחייבי כריתות הוא דלא תפסי אלמא בחייבי לאוין תפסי. אבל לר' עקיבא משוי חייבי לאוין חמורות לענין איסוריהו כחייבי כריתות שהולד ממזר ולגבי ליאסר על בעלה נמי כי היכי דהבא על אשת איש שהיא בכרת אוסרה על בעלה הבא על שומרת יבם נמי שהיא בלאו דלא תהיה אשת המת אוסרה על יבמה. ל"ה. אבל אליבא דרבנן אע"ג דאיכא מאן דאמר בהאשה רבה דאין [א]ביבמה אלא מ"מ לאו משני לאוין בערוה ולא תהא אסורה לו כיון שאין ממזר מיבמה. מהו שיתנה על הנישואין הראשונים פ"ה כגון גירשה והחזירה וקינא לה ונסתרה מהו לגלגל עליה זנות אם זינתה קודם שגירשה שיבדקוה המים הללו. על נישואי אחיו כגון מת אחיו בלא בנים וכנסה היבם וקינא לה ונסתרה מהו לגלגל עליה זנות שתחת אחיו. ואי קשיא דממתני' מצי למפשט דהא תנן במתני' ארוסה ונשואה ושומרת יבם וכנוסה ופ"ה דמתני' לאו בחדא איתתא קאי שישקנה יבם וישביענה על נישואין ואירוסין של אחיו אלא מילי מילי קתני אם הבעל משקה מתנה עמה על ארוסה ואם היבם משקה אותה מתנה עמה שומרת יבם וכנוסה. ל"ה:

(א) נראה דצ"ל אפי' למ"ד דאין קדושין תופסין ביבמה מ"מ לא שאני משאר לאוין ולא הוי כערוה ולא תהא וכו'.

מסורת הש"ס

(א) יבמות פא. צב: צה. צו. גיטין פ:, (ב) [יבמות י: וש"נ], (ג) [תוספתא פ"ב ע"ש], (ד) [דברים כד], (ה) [כלומר מאי נפקא מיניה], (ו) בירושלמי שלפנינו הגי' כך את האשה שהיא אסורה לביתה טמאה היא ועיין שם בפ"מ, (ז) גירסת רש"א.

תורה אור השלם

1. זֹאת תּוֹרַת הַקְּנָאֹת אֲשֶׁר תִּשְׂטֶה אִשָּׁה תַּחַת אִישָׁהּ וְנִטְמָאָה: במדבר ה כט

הגהות הב"ח

(א) במשנה קודם שתתארס (ולא על אחר שתתגרש נסתרה לאחד ונטמאת ואח"כ החזירה לא היה מתנה עמה) תא"מ ונ"ב גירסת רש"י ולא על אחר שתתגרש ותסתר לאחד ותיטמא ואח"כ יחזירנה לא היה מתנה עמה ויש גורסין ולא משנתגרשה ונסתרה לאחד ונטמאה ואח"כ החזירה לא היה מתנה עמה פי' אם השביעה אחר שהחזירה לא היה מתנה עמה על מה שזינתה אחר הגירושין קודם שהחזירה והמדפיס עירב שתי הגירסאות יחד ועיין בפי' דר' עובדיה וברמב"ם פ"ד דסנהדרין: (ב) גמ' שתתגרש ותיסתר לאחד ותיטמא ואח"כ יחזירנה הא יחזירנה:

מוסף רש"י

ושומרת יבם וכנוסה. כלומר ואם היתה יבמתו וכנסה, היבם משקה אותה ומשביעה אף על סתירה שנסתרה בעודה שומרת יבם, ומים בודקין אותה על שתיהן, דהא אי זנאי בעודה שומרת יבם אסורה עליו, וכר' עקיבא מוקמינן לה דאמר אין קידושין תופסין בחייבי לאוין, דמשוי לה יבמה לשוק כאשת איש, וכי היכי דאשת איש מיתסרא אגברא בזנות, שומרת יבם נמי מיתסרא איבמה, וכיון דמיתסרא בת קינוי היא (יבמות נח.) כנוסה שייך למיתני גבי יבמה, שומרת יבם ממתנת ומלפה ליבום, כמו שמר את הדבר, להכי שייך לשון כניסה כדכתיב (דברים כה) לא תהיה אשת המת החוצה לאיש זר, אלא יבמה יקחנה לאשה בביתו (קדושין כז:). **שומרת יבם שזינתה אסורה ליבמה.** כאשת איש שזינתה לבעלה (יבמות פא.). **דאמר אין קידושין תופסין בחייבי לאוין.** בהחולץ (יבמות מד:) בברייתא המחזיר גרושתו ר"ע אומר אין לו בה קדושין (כתובות כט:) או: דקתני (יבמות נ:) חלץ ועשה בה מאמר אין לאחר חליצה כלום, כלומר אין המאמר תופס בה דקסבר ליה השתא בלא יבנה, ואמר בגמרא (שם נב:) תניא רבי אומר אין הדברים הללו אמורים אלא לדברי ר"ע שהיה עושה חלוצה כערוה (קדושין סח.).

הדרן עלך היה מביא